

derleyen

CEMÂLNUR SARGUT

rûhu
Allah'a
yükselten...

oruç

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
1. BÖLÜM.....	9
Ramazan.....	11
Ramazan Lafzının Mânâsı.....	15
Ramazan Kelimesi Harflerinin İfade Ettiği Mânâlar	18
Ramazan Ayının Faziletleri.....	20
2. BÖLÜM	25
Açlık ve Açlığın Ruhanî Yönü.....	27
Açlığın Faydaları ve Tokluğun Zararları	40
Açlık ve Şer’î Ölçüler Çerçevesinde Yemek.....	48
Nefsin Açlıkla Terbiye Edilmesinin Yolu.....	55
Orucun Sağlık Üzerindeki Mucizesi	63
Sûfilerin Yeme-İçme Adâbı.....	68
3. BÖLÜM.....	89
Oruç	91
Orucun Allah’a Ait Olması.....	114
Orucun Dereceleri	123
Sahur	160
Sûfilerin Oruç Adâbı ve Nâfile Oruç Konusunda Tutumları... ..	162
Susma Orucu - Samt.....	169

4. BÖLÜM	191
Kur'ân'ın Ramazan Ayında İndirilmesi.....	193
Kadir Gecesi	197
Kadir Gecesinin Gizli Tutulmasındaki Hikmet.....	210
Kadir Gecesinin Alâmetleri.....	212
Ramazan Ayının Diğer Özellikleri.....	213
Son Söz	216
Kaynakça	221
Genel Dizin	225

ÖNSÖZ

*Açlığa sabredersin adı “oruç” olur.
Acıya sabredersin adı “metanet” olur.
İnsanlara sabredersin adı “hoşgörü” olur.
Dileğe sabredersin adı “dua” olur.
Duygulara sabredersin adı “gözyaşı” olur.
Özleme sabredersin adı “hasret” olur.
Sevgiye sabredersin adı “aşk” olur.*

(Hz. Mevlânâ)

Görülüyor ki orucun hakikatinde insan vücudunu dünyaya çeken nefsanî her şeyden uzak olup; ruhu, kalbi, vücudu, açlığın mânevî zevki ile besleyerek Allah’a yükseltmek vardır. Vücudu dünyaya çeken her türlü hayvanî istek ve arzu oruçtan uzak olmak demektir. Buradan anlaşılıyor ki, oruç sadece bir gün boyunca yemekten-içmekten kesilmek olmayıp, aynı zamanda bütün alışkanlıkları Allah için terk etmek demektir.

Zîra Nesefî Hazretleri’ne göre alışkanlık, akıllı insanın cehennemidir.

Oruç sadece ibâdet için değil, Allah aşkı ile sevgilinin emrine tâbi olma gayesiyle yapılırsa hakîkî neticesine erer. Ama aşkın artması için de nefsin terbiyesi gereklidir. Bu karşılıklı ilişki insanı Allah’ına yaklaştırır ki, kişinin dünyada mutlu olması ancak yaratıcısıyla ilişki

kurmasıyla mümkündür. Burada ilişkiyi kurmanın en güzel yolu, ortak payda olan ‘Samed’ sıfatının hiç olmazsa kul tarafından bir gün boyunca idrak edilmiş olmasıdır.

Kul ihtiyaçsızlığını, garipliğini, yalnızlığını hisseder ve aslında dünyaya ait her şeyi terk edebileceğini görür. Alışkanlıklarından kurtulur, rahatlar, huzur bulur. Akşam da dünyanın en zevkli saati olan iftar saatinde, hem sevdiğine yanaşmış olmanın, hem O’nun istediğini yapmış olmanın, hem de temizlenmiş ve hafiflemiş olmanın keyfini yaşar.

İşte bu hafifleme ânında artık tekrar nefsi aşırı doyumamak ve her şeyi dengeli yapabilmek lâzım ki, sırât-ı müstakîm’de olup hayvanî hâlimize geri dönüş yapmayalım.

Cemâlnur Sargut



**1.
BÖLÜM**

RAMAZAN

- Müslim, Ebû Hureyre'den Hz. Peygamber'in şöyle dediğini aktarır: *“Ramazan geldiğinde, cennetin kapıları açılır ve cehennem kapıları kapanır, şeytanlar zincirlenir.”*

Ramazan'ın gelişi oruca başlamanın sebebi olunca, *“Allah cennetin kapılarını açmıştır.”* Cennet ise, örtmek demektir. Böylelikle oruç (tutan), Allah'tan başka kimse-nin bilmediği örtülü bir davranışa girmiştir. Çünkü oruç terk etmek demektir, gözlere görünecek şekilde (bir şey yapmak anlamındaki) ya da oranlarla yapılacak şekilde olumlu bir davranış değildir. Dolayısıyla oruç, Allah'tan başka herkesten gizlenmiştir. İnsanın oruç tuttuğunu Allah'tan başka kimse bilemez. Oruçlu ise, şeriat tarafından “aç kalan” diye değil, (kendini tutan anlamında) “oruçlu” diye isimlendirilmiştir.

“Allah cehennem kapılarını kapatır.” Cehennem kapıları kapandığında ise, nefesi kendine döner. Böylelikle sıcaklığı katmerleşir ve kendi kendini yemeye başlar. Oruçlu da doğasının hükmü karşısında böyledir. Oruç tuttuğunda, doğasının ateşinin kapıları kapatılır ve serinletici şeyleri kullanamayacağı için oruç nedeniyle ilave bir sıcaklık hisseder. Bunun acısını da, içinde bulur. Gerçekleşmesiyle rahata ereceğini zannettiği yemeğe karşı arzusu katmerleşir. Böylelikle, yiyecek ve içeceklerle ulaşma kapısının kapanmasıyla arzusu güçlenir.

“Şeytanlar zincirlenir.” Şeytanlar, uzaklık özelliğidir. (Şeytan kelime anlamıyla uzaklık demektir.¹) Oruçlu ise, samedânîlik (hiçbir şeye muhtaç olmamak) özelliğiyle Allah’a yakındır. Çünkü o, misilsiz bir ibâdeti yerine getirmektedir. Böylelikle onunla, “Benzeri bir şeyin olmadığı” Zât’a yaklaşmaktadır. Bu özelliğe sahip olan kimse hakkında şeytanlar zincire vurulmuş demektir. Bir hadiste “Şeytan Âdemoğlunun damarlarında kanın dolaştığı gibi dolaşır, onun dolaşma yerlerini açlık ve susuzlukla daraltınız.” denilir. Başka bir ifadeyle bu sebepler (yemek, içmek vb.), şeytanın insanda yapmak istediği, onu gereksiz işlere yönlendirmek gibi amaçlara yardımcıdır. Gereksiz işler, izin verilmiş davranışlara ilave şeylerdir.²

- Şeyhü'l-Ekber, hadiste ifade edilen Ramazan ayında yüce Allah'ın cehennem kapılarını kapatmasını da yine enfüsî düzeyden yorumlar. Buna göre nasıl ki cehennemin kapıları kapatıldığında cehennem kendi nefesine dönüp onunla baş başa kalır ve sıcaklığı katmerleştiği için de kendi kendini yemeğe başlar; oruçlu da tabiatının hükmü karşısında böyledir. Oruç tuttuğunda tabiat ateşinin kapıları kapatılır. Serinletici şeyler yiyip içmediği ve tabiatının sıcaklığıyla baş başa kaldığı için tabiatında ilave bir hararet hisseder. Yemeye-içmeye karşı arzusu, şehvet ateşi ziyadeleşir ve bunun elemi içinde hisseder. Böylelikle de tıpkı kapıları kapatılan cehennem ateşi kendi kendini yemeye başladığı gibi kul da bu hararete sabrederse, tabiatının, nefsinin ateşi kendi kendini yemeye başlar. En nihayet yine mezkûr (zikredilen)

1 *Derleyenin Notu.*

2 İbn Arabî, *Fütûhât-ı Mekkiyye*, c. 5, s. 42-43.

hadiste ifade edildiği üzere bu ayda, hakîkati itibarıyla uzaklık sıfatı bulunan şeytanlar zincirlenir. Artık bu kulu Rabb'inden uzaklaştırılmazlar. Çünkü o kul, hiçbir şeye muhtaç olmamak anlamına samedâniyyet sıfatını tahakkuk ettirmek sûretiyle bu ilâhî nitelikle Allah'a yaklaşmıştır. Bu şekilde benzeri olmayan bir ibâdeti yerine getirmek sûretiyle hiçbir benzeri olmayan Zât'a yaklaşmıştır. Böylelikle uzaklığı temsil eden şeytanın bu kul üzerinde bir hükmü olamaz. Çünkü yine bir hadîs-i şerîfte ifade edildiği üzere, insanoğlunun damarlarında kanın dolaştığı gibi dolaşan ve insanı Rabb'inden uzaklaştırmaya çalışan şeytanın bu insandaki dolaşma yerleri, açlık ve susuzlukla daraltılmıştır. Dolayısıyla oruç tutmakla kul, bizzat enfüsî düzeyde uzaklık vesilesi olarak damarlarına sirâyet etmiş olan şeytanların yollarını daraltmakta ve onları zincire vurmaktadır.³

- Resûlullah (s.a.s) Efendimiz ve müminler, Medine-i Münevver'e geldiğinde, Allahu Teâlâ Resûlullah (s.a.s) Efendimiz'e ve müminlere aşure orucu ile her ay üç gün oruç tutmayı farz kılmıştı.

Onlar da bu orucu tutarlardı. Tâ Ramazan ayı orucu farz oluncaya kadar.

Ramazan orucunun farz olması, Bedir Savaşı'ndan bir buçuk ay kadar evvele rastlar. Allahu Teâlâ, Ramazan ayının günleri için, "*Sayılı günler...*" (Bakara, 184) buyurmaktadır ki bu, Ramazan ayının otuz gün olacağı gibi, yirmi dokuz gün de olabilir.

3 Mustafa Çakmaklıoğlu, *İbn Arabî'ye Göre İbâdetlerin Mânevi Yorumları*, s. 294-295.

Bu mânâdaki bir rivâyet, Őu yoldan bize gelmiŐtir, Said b. Amr b. As. Bu zâta, İbn-i Ömer (r.a) Resûlullah (s.a.s) Efendimiz'den Şöyle bir hadîs-i Őerîfini anlatmıştır:

“Ben ve ümmetim, ayı otuza tamamlamak için, günleri Şöyle böyle sayıp yazmayız.”

Ay için Arapça aslına göre, “Őehir” adının verilmesi onun Őöhretinden dolaydır. Őöhret ise beyazlıktır.

Araplar kılıcın çekildiği zamanki parlamasını, Ay'ın doğduğu zamanki parlamasını da “Őehir” tâbiri ile anlatırlar.⁴

RAMAZAN LAFZININ MÂNÂSÎ

- Ramazan deyimi üzerinde, bilginler değişik görüşler ileri sürdüler. Denilmiştir ki:

“Recep ayı için Şehrullah’il-asam (sâkin/huzurlu ay) dendiği gibi, Allah’ın kulu için Abdullah dendiği gibi, bu aya da “Şehr-i Ramazan” denir. Ve bu zatlara göre Ramazan Allah’ın isimlerinden bir isimdir.”

Câfer-i Sâdık (r.a) babasından naklen, Resûlullah (s.a.s) Efendimiz’in şöyle buyurduğunu anlatmıştır:

“Ramazan ayı, Allah’ın ayıdır.”

Enes b. Mâlik ise Resûlullah (s.a.s) Efendimiz’in şöyle buyurduğunu anlatmıştır:

“Sadece Ramazan demeyiniz; Allahu Teâlâ nasıl Ramazan ayı buyurmuş ise siz de öyle deyiniz.”

İsmâîl, Ebû Amr’ın şöyle dediğini anlattı:

“Ramazan ayına, ramazan tâbirinin kullanılmasının sebebi odur ki, bu ayda, deve yavruları yanar. Yani, sıcaktan pişerler.”

Bir başkası da şöyle demiştir:

“Bu ayda, sıcağın taşlar kızdığı için Ramazan denmiştir. Zîra ramaza, kızgın taşlar mânâsına gelir.”

Denilmiştir ki:

“Ramazan denmesinin bir sebebi, bu ayın günahları yakatığıdır.” Kaldı ki bu mânâda bir hadîs-i şerîf, Resûlullah (s.a.s) Efendimiz’den anlatılmıştır. Yine denilmiştir ki:

“Ramazan ayı şu hikmete dayanır: Kalpler bu ayda yapılan öğütlerden ısınır, âhiret düşüncelerine dair sözler dinler, ateşlenir. Tıpkı kumlar ve taşlar güneşten hararet alıp ısındığı gibi.”

Halil de şöyle demiştir:

“Ramazan lâfzı, ramaz kökünden gelmektedir. Ramaz ise güz yağmuruna verilen bir isimdir.” Bu durumda mânâ şu demeye gelir:

Bu ayda oruç tutan müminlerin bedenleri günah kirlerinden temizlenir, kalplerinden de mânevî kirler çıkar tertemiz olurlar.

Üstte anlatılan mânâ içindir ki, bu aya Ramazan ismi verilmiştir.⁵

- Ramazan Allah’ın isimlerinden biridir ki bu isim, es-Samed’dir (ismiyle aynı anlama gelir.) Hz. Peygamber’in bir hadîsi bunu belirtmiştir. Ahmed b. Adî el-Cürcânî Nuceyh’ten, o da Ebû Ma’şer’den, o da Said el-Mukbirî’den, o da Ebû Hureyre’den Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu aktarır: “*Ramazan demeyiniz! Çünkü Ramazan Allah’ın isimlerinden biridir.*” Bu rivâyet zincirinde Ebû Ma’şer bulunsa bile, bu ilmin uzmanları (isnat uzmanları), onun hakkında şöyle demişlerdir: “Ebû Ma’şer zayıf bir râvî olsa bile, hadîsi yazılır.” Bu

5 Abdülkâdir Geylânî, *a.g.e.*, s. 563-564.

nedenle de onu dikkate almışlardır. Bu nedenle Allah “*Ramazan ayı*” (Bakara, 185) demiş, tek başına “*Ramazan*” dememiştir. Ardından şöyle buyurmuştur: “*Sizden Ayı (hilâl) gören kimse oruç tutsun.*” (Bakara, 185) Halbuki, “*Ramazan*” dememiştir. (...)

Binâenaleyh Allah, (ibâdetler içinde) misli olmayan orucu ancak isimlerinden birisiyle isimlendirdiği bir ayda farz kılmıştır. Onun aylar içinde de benzeri yoktur, çünkü senenin ayları içinde Ramazan’ın dışında Allah’ın kendisini isimlendirdiği bir ay yoktur. Böylelikle şerîat, belirli bir aya tahsis edilen özel bir isim getirmiştir.⁶

6 İbn Arabî, *Fütûhât-ı Mekkiyye*, c. 5, s. 43.

rûhu
Allah'a
yükselten...

oruç

CEMÂLNUR SARGUT

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı." (Bakara, 183)

"Ramazan lâfzı, ramaz kökünden gelmektedir. Ramaz ise güz yağmuruna verilen bir isimdir." Bu durumda mânâ şu demeye gelir:

Bu ayda oruç tutan müminlerin bedenleri günah kirlerinden temizlenir, kalplerinden de mânevî kirler çıkar, tertemiz olurlar. Üstte anlatılan mânâ içindir ki bu aya Ramazan ismi verilmiştir."

Hz. Abdülkadir Geylânî

"Geldi Ramazan ayı. Ey ay yüzlü yar. Oruç tut ve az uyu. Tâ ki kalbin görür olsun. Kalbin boş olsun ki hâl ehli olasın. Ney ol da saf ruhu bul. Ney gibi kanından dol. Tatlı şeylere zevk et. Bu karın nehrinden her yıl killer temizlenmeli ki gönlün hayat pınarı ten toprağını diriltsin oruçla bedeni ve ruhu. Ekmekten uzak dur ki vücuduna rûhânî mey dolsun ve her zerren onunla mest olsun.

Bu anları unutma. İç, bu rûhânî meydur. İç de seller gibi coş. Tâ ki kalbin derya oluncaya dek iç. Açlık her uyanık gönlün azığı olan Hak yemeğidir. Onu, aşktan divane olan kuluna şah verdi.

Gece gündüz daima uyanık ve oruçlu ol.

Aşkla dol ve kendinden geç. Şekli bırak, anlamı bul."

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri

"Oruç, organları ve kalbi Hakk'a aykırı olan her şeyden korumaktır."

Hz. Kenan er-Rifâî

ISBN 978-605-9901-28-4



9 786059 901284



NI
NEFES
ibâdet